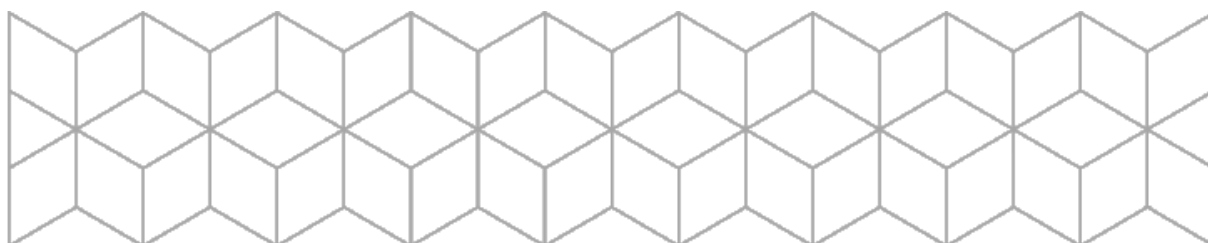

SENSORVEILEDNING

Emnekode:	SAM103 Samfunnskunnskap, historie og geografi
Emnenavn:	L-SAM10321 Samfunnskunnskap, historie og geografi (Høst 2022) LMUSAM10321 SAM103 Samfunnskunnskap, historie og geografi (5-10) (Høst 2022)
Eksamensform:	Muntlig
Dato:	6. desember
Faglærer(e):	Nicola Karcher Majken Jul Sørensen Gitte Motzfeldt
Eventuelt:	Eksamineringen foregår fysisk på høyskolen i Østfold

Individuell muntlig eksamen.

Varighet: ca. 30 minutter.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Karakterregel: A-F. Intern og ekstern sensor.

Emneansvar: Majken Jul Sørensen

Eksaminatorer: Nicola Karcher, Majken Sørensen og Gitte Motzfeldt

Vurderingskriterier basert på karakterskala som benyttes av høyskolen:

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Ønskelig kompetanse:

- Avgrense og besvare oppgaven/tema
- Vise selvstendighet, forståelse og refleksjon
- Reflektere og drøfte/argumentere ved å trekke inn teori og kunnskap på en selvstendig måte
- Kan i stor grad vurdere og drøfte sammenhenger i tema
- Hensiktsmessig og selvstendig bruk av fagbegreper - nøkkelbegreper og innholdsbegreper
- God struktur og formidling

Strykarakter viser svært liten grad av måloppnåelse på alle områder

For alle tema

Temaene det eksamineres i glir over i hverandre, og det er ikke fasitsvar til hvert tema. Studenten velger hva som bør vektlegges/trekkes inn for å belyse temaet på best mulig måte og for å arbeide mot de generelle vurderingskriteriene. Presiseringene under de ulike valgbare temaene kan derfor sees på som kunnskap, teorier og begreper som kan være med på å belyse temaet på fornuftige måter.

Fagdidaktikk er integrert i undervisningen. Det er derfor hensiktsmessig å trekke inn fagdidaktiske refleksjoner underveis i eksaminasjonen. Studentene har hatt undervisning om fagfornyelsen med spesielt fokus på kompetanseutvikling og kritisk tenkning. Studentene har også arbeidet eksemplarisk med ulike didaktiske øvelser der fokuset er dybdelæring, utforsking og kompetanseutvikling.

Samfunnskunnskap

1. Desentralisering og det kommunale selvstyret

Den nordiske velferdsstatsmodellen og «velferdskommuner». Administrativ desentralisering og politisk desentralisering, forskjellen mellom statens lokale kontorer og folkevalgt, lokaldemokratisk styring. Argumenter for desentralisering med hensyn til nærhet, lokalkunnskap, effektivitet, befolkningens preferanser og maktspredning. Kommunenes økonomi og oppgaver (tjenesteyting, forvaltning og samfunnsutvikling) i spenningen mellom lokaldemokrati og nasjonale føringer med lover bestemt av Stortinget. Lav valgdeltakelse i lokalvalg som utfordring for lokaldemokratiets legitimitet. Mulighetene for innflytelse på lokaldemokratiet mellom valg gjennom høringer, særgrupperåd og andre former for deltakelse. Debatten om kommunenes antall/størrelse og behovet for et fylkeskommunalt nivå.

2. Politiske aksjoner og norsk politikk

Utenomparlamentariske aksjoner som en type politikk som pågår «ved siden av» den demokratiske styringskjeden og forsøker å påvirke den tradisjonelle politikken gjennom alt fra underskriftsinnsamlinger til sivil ulydighet, ofte organisert gjennom sosiale bevegelser/folkeaksjoner. Aksjoners effektivitet sammenlignet med andre typer av politisk arbeid. Relasjoner til andre aktører utenfor den demokratiske styringskjeden, eksempelvis media og domstoler. Sivil ulydighets historiske rolle i å utvikle sivile og politiske rettigheter som er selvinnlysende i Norge i dag. Debatten om sivil ulydighet som en trussel mot demokratiet eller en demokratisk sikkerhetsventil. Eksempler fra undervisningen og pensum: Kampen mot utbygging av Alta-Kautokeino vassdraget (Alta-saken) og Kampanjen Mot Verneplikt.

Historie

1. Holocaust – sentrale årsaker, kjennetegn og utviklingstrekk – med særlig vekt på Norge

Holocaust og folkemord som begrep og en kort oversikt over antisemittismens mest sentrale elementer. Overgang fra kristen jødefiendenskap/antijudaisme til antisemittisme og betydningen av rasisme og rasetekningen. Fremveksten av fascismen og nasjonalsosialismen. Rasetenkningens betydning i den nasjonalsosialistiske ideologien og ideen om folkefellesskapet – se inklusjon og eksklusjon. De mest sentrale elementer i statlig antisemittisme, segregeringsprosessen, forfølgelsene og tilintetgjørelsen under nasjonalsosialismen. Utryddelseskrigen i øst bør nevnes. Former for latent antisemittisme i Norge frem til 1940. Okkupasjonen av Norge og tiltakene mot det jødiske samfunnet, med vekt på initiativtakerne (den tyske okkupasjonsmakten og/eller NS). Gjennomføringen av deportasjonene og deres konsekvenser for det jødiske samfunnet i Norge. Kandidaten bør også redegjøre for hvordan å undervise om temaet i skolen.

2. Fascismens historie i Europa – sentrale årsaker, kjennetegn og utviklingstrekk – med vekt på et eller flere utvalgte land

Fascisme som «idealtipe» (Griffin) og begrep og dens mest sentrale karakteristika. Avgrensing til begreper som høyreekstremisme og høyreradikalisme. Det historiske bakteppet for fremveksten av fascismen, med særlig vekt på Første verdenskrig og konfliktene i kjølvannet av krigen. Samfunnssplittelse og fremveksten av «de store ideologier» og motbevegelsene fascisme og kommunisme i mellomkrigstiden. Utviklingen av fascismen i Italia og sentrale steg i Mussolinis erobring av makten. Sentrale elementer i fascismens ideologi, og forskjellene mellom fascisme som ideologi, bevegelse og regime. Drøfting av fascisme ved et utvalg av et eller flere eksempler, som – i tillegg til Italia – Norge, Tyskland eller Spania og hva som kjennetegner fascismen i disse respektive land. Kandidaten bør også redegjøre for hvordan å undervise om temaet i skolen.

Samfunnsgeografi

1. Stater og nasjoner i Europa, konflikter og muligheter?

Stater, nasjoner og nasjonalisme. Hva er en nasjon og hva menes med en nasjon som et forestilt fellesskap. Hva skaper og opprettholder et forestilt fellesskap og hvilken rolle kan språk og identitet spille i et forestilt fellesskap? Nasjoners opprinnelse og symbolikk. Nasjoners innlemmelse i nasjonalstater, føderalisme. Nasjonalisme, undertrykkelse og makt over nasjoner. Statsløse og feilslåtte nasjoner? Forklares gjerne ved bruk av eksempler.

Hva er en nasjonalstat og hvorfor har vi ulike stater. Hva kan det innebære at staten har legitime former for maktutøvelse overfor borgerne i staten? Hvordan kan vi forstå staten med dens makt over sine borgere? Staten som en splittende og samlende enhet. Eksempler på territorialitet som maktstrategier. Geografiens betydning for grenser og samfunnsutvikling. Endring av territorier og grenser over tid. En konstruktivistisk forståelse av den politiske geografien. F.eks. anvendt på Spania og Baskernes nasjonsbygning eller Bosniakker i Bosnia-Herzegovina. Norge med samene.

2. Et kritisk blikk på makt og imperialism i tid og rom

Imperialisme og kolonialisme. Konsekvenser av imperialism og kolonisering i tid og rom. Kolonisering som territoriale maktstrategier og endring av grenser. Legitimering av makt gjennom territoriale prosesser. Imperialisme på systemnivå – ulike former for maktutøvelse.

Konsekvenser av Europeisk utnyttelse av afrikansk rikdom. Den fysiske geografien og naturressursers betydning for politisk territorialitet og samfunnsutvikling? Utvikling og betydningen av grenser som sosiale konstruksjoner og «Frontiers»/samhandlingsområde som livsgrunnlag for befolkningsgrupper. Nasjoner og nasjonalisme under og etter koloniseringen – samlende og splittende krefter som årsak til konflikter i dag. Afrika – fanger i europeisk politisk geografi. Den europeiske forståelse av nasjonalstaten og afrikansk nasjonalisme? Eksempler: Afrika med Kongo, Sør-Afrika, West-Sahara, Arktis regionen og Vest-Europa.

Geopolitikk. Hvordan politikk og makt henger sammen med geografiske forhold. Antarktisk – geopolitisk eksempel med forskning og samarbeid som definerer territorialiteten. Naturressursers rolle i territoriale geopolitiske forhold, imperialism av ulike former i verden i dag.

Felles for begge oppgavene: Geografiens kjerne- og innholdsbegreper som analytiske konstruksjoner: Sted, rom, territoriet/territorialitet, skala, nasjon, nasjonalismer, stater, identitet, primordialisme, grenser, imperialism, kolonisering, geopolitikk, territoriale maktstrategier, segregering, suverenitet, separatisme.